

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre ———— 3.—	Negyedévre ———— 3.60
Félévre ———— 6.—	Félévre ———— 7.—
Egész évre ———— 12.—	Egész évre ———— 14.—
Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.	

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

A katasztrófa után.

Budapest, aug. 25.

Budapest éjjelében belevilágított egy rettenetes tüzi veszedelem. A kávéházakban, a vendéglőkben megcsendült a pohár, megzendült a zeneszó, mikor a Kerepesi-ut egyik leghatalmasabb palotájából kicsaptak a lángnyelvek, hogy mindent elpusztítsanak. Az iparos keze munkáit, a kereskedő reményességét, és az emberéleteket. Rettenetes katasztrófa volt, hasonlatos a párisi bazár-éghéshez, ahol boldogult királynénk nővére veszett oda. Valóságos borzalom volt látni, amint az égő palotából az emberek levetették magukat az utcák kövezetére s ott összetört testtel, holtan terültek el. Az égő lángtenger előtt a tömeg szinte deliriumban riadozott, látva azokat, akik ott főnrekedtek, akiknek nem jutott immár más mentség, mint vagy a tűzhalál, vagy pedig egy ugrás le a negyedik emeletről, ismét csak a halálba. De azért a második, harmadik utcában, Ős-Budában, az Orfeumokban vígan ment az élet. Senkinek a jókedvét nem rontotta el, hogy most ebben a pillanatban emberek, testvéreink égnek rakásra. Huzta a cigány, kiáltotta a festett arcú leány: Soha sem halunk meg! Pedig ugyanabban a pillanatban az Istenhez emelt összetett kezekkel vagy huszan pusztultak el a tűzhalálban. De hát ilyen a fővárosi közönség lelki világa. A veszedelem színhelyen megreszket, odább egy lépéssel felejt már s legfőlegb koszorú-költségeket gyűjt az áldozatok ravatalára.

Mi ez alkalommal azonban nem erről akarunk beszélni, hanem arról, hogy mi az oka annak, hogy nálunk itt a fővárosban ilyen szerencsétlenség megtörténhetik. Hiszen van nagyszerű, köz-költségen fizetett tűzoltóságunk. A legényei egytől-egyig ugyszólván hősök, akik belerohanak a tűzveszedelmeknek áradatába is. Minden technikai védelmi eszköz rendelkezésére áll ennek a tűzoltóságnak. Van kitűnő városi tűzoltófőparancsnokunk Sceserbovszky Szaniszló, akinek neve ötven-féle variációban jelenik meg naponként a napilapokban. Van önkéntes tűzoltóság, van egy csomó gyári-tűzoltóság. Szóval minden van, csak *tűzrendészetünk* nincs. Meghatva olvassuk, hogy a tegnapi tüzi veszedelemnél megjelent Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, talán még a főkapitány is. De hát nem bántotta ezeknek az uraknak lelkét valami. Az, hogy egy olyan házba, ahova a gyulékony anyagoknak egész tömege van halmozva, oda talán még sem lett volna szabad lakásra beköltözni engedni egy pár száz embert.

Általában úgy van az Budapesten, hogy senkisé gondol azzal, hogy ki kezeli egyes házakban a villamosvezetékét. Hogy egyes házakban dinamit van-e felhalmozva vagy puskapor. Itt csak

arra van gond, hogyha valamivel több vizet fogyaszt el az ember a köztisztaságra a kelleténél, hát azért megbüntessenek bennünket.

A részvétnek mélységes érzetével állunk meg a nagy katasztrófa szerencsétlen áldozatainak ravatala mellett. De megdöbben bennünk a lelkiismeret szava, amely keresi és meg is találja, hogy kik azért az óriási szerencsétlenségért a felelősek. Vajjon megdöbben-e az ő lelkiismeretük is?

A válság.

Budapest, aug. 25.

A meghívott politikusok kihallgatása tegnap véget ért. Mondják azonban, hogy az általános kihallgatások sorozata ezzel még nincs kimerítve, mert a király e héten még több más előkelő politikust is meg akar hallgatni. De ezek a további kihallgatások már a válság személyi részével lesznek összefüggésben s valószínű, hogy a király még e héten kijelöli a jövődő miniszterelnököt. Az új kormány vezetőjéről eddig forgalomba hozott nevek pusztá kombinációk voltak, e héten fog csak a fölött a Felsőség dönteni. Ezt lehet következtetni abból is, hogy a közel napokra kaptak meghívót a királyhoz: gróf *Héderváry*, az ügyek további vezetésére megbízott miniszterelnök, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter és *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter. Ma már az új kormányelnököt mindenki *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter személyében látja s ha a korona bizalma feléje hajlik, erős a remény arra, hogy *Darányi* egyénisége képes lesz a mai zavaros helyzetben a békét és rendet helyreállítani. Erősen támogatja és kívánatos is teszi *Darányi* designálását az a körülmény is, hogy szorosban előtte állunk a nagy kiegyezési munkának s a kereskedelmi szerződések megkötése is ugyszólván az utolsó órába lépett. A *Darányi*-kabinet teljesen csak úgy képzelhető, ha abban gróf *Apponyinak* és *Wekerlének* is hely jut, ami által, úgy hisszük, minden téren kielégítést nyernének az óhajok személyek tekintetében.

Mindez azonban csak pár nap múlva lesz aktuális s addig is kívánatos, hogy a felzaklatott kedélyek a jóhiszeműséggel várják a megoldás nehéz munkájának az eredményét. A válságról szóló hireink a következők!

A tegnapi kihallgatás.

Mint azt már megírtuk, a király tegnap fogadta a politikusok negyedik csoportját.

Délután egy órakor *Széll* Kálmán járult a felség elé s *Tisza* István, majd *Falk* Miksa követte. *Széll* és *Tisza* kihallgatása egy-egy félórát tartott; *Falk* csaknem egy egész óra hosszúra maradt a királynál.

Pozitív adat ezekről a kihallgatásokról sem szivárgott ki. Amit az eseményekről tudni lehet,

inkább következtetésen alapuló kombináció, mintsem biztos tudás.

Széll Kálmánról azt mondják, akik az ő gondolkodását ismerik, hogy a maga politikáját igazolta a felség előtt. *Széll* azt tartja ma is, hogy az obstrukciót ki lehetett volna bőjtölni. Ma ez már természetesen elkésett dolog; de ha engedményekkel akartak célt érni, azokat is neki kellett volna megadni. *Széll* Kálmán egyébként nagyon pesszimisztikusan ítéli meg a helyzetet. Ma hazautazott rátóti birtokára.

Tisza Istvánról csak annyit tudunk, amennyit tegnap este a szabadelvű pártkörben általánosságban kijelentett. Azt mondotta, hogy a hadsereg kérdésében minden nemzeti vívmányhoz hozzájárul, amelyet el lehet érni anélkül, hogy beláthatatlan konfliktusba keverjük az országot. De semmihez hozzá nem járul, ami ilyen konfliktus veszedelmével fenyeget.

Falk Miksa kihallgatásáról csak annyit halottunk, hogy a király előtt tiltakozott a *koncesszió* szava és értelme ellen. Ennek az volna a színe, mintha az obstrukció kicsikart volna valamit a koronától. De nagyon üdvös és szükséges volna, ha történnék valami a magyar nemzeti érzés kielégítésére a hadsereg kérdésében s ha a király felségjogainál fogva *rendelkeznek* ilyen irányban.

Ma a király pihen. Csak a nyílt foglalkozik politikával, hogy délután kihallgatáson fogadja *Héderváry* miniszterelnököt. *Darányi* Ignác s esetleg még más miniszterek kihallgatása *szerdára* marad.

Ujabb kihallgatások.

Az eldöntött faktum, hogy a tegnapi nappal még nem értek véget a kihallgatások. A király a kihallgatottakon kívül még több politikust hívott magához. De ezek a kihallgatások már nemcsak tárgyiak, hanem személyes természetűek lesznek, amennyiben ezután már az új kormányelnök designálása lesz a kihallgatások tárgya.

Ma délután *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnököt fogadja a király. Szerdán *Darányi* Ignác földmívelésügyi minisztert; pozitíve állítják, hogy *Láng* Lajos kereskedelmi minisztert is fogadja a király s még egyszer esetleg gróf *Csáky* Albint, gróf *Apponyi* Albertet s esetleg *Wekerle* Sándort fogadja a felség.

E meghívottak közül esik valamelyik-e a király bizalma. Mondják, hogy *Lukács* László a legkomolyabb jelölt eddig, de az sines kizárva, hogy gróf *Héderváry* marad.

A válság e heti befejezésében nem hisz senki, legvalószínűbbnek tartják, hogy a király elutazása után fog csak az befejezést nyerni. De hogy a király mikor fog elutazni, arról eddig senki sem tud felvilágosítást adni. Annyi bizonyos eddig, hogy a meghívott politikusok közül valamennyi a nemzeti követelések kielégítését hangoztatta a király előtt. Bizonyos az is, hogy a király a vezényszó megadásába semmiképp bele nem megy s így mérsékelni kell a nemzeti követeléseket, ha végzetes bonyodalmakba keveredni nem akarunk.

A szabadelvű körből.

A szabadelvű párt forrong. Végtelenül nyugtalanítja a párt tagjait a bizonytalan helyzet s különösen az, hogy az ultra szabadelvű kerületek is a nemzeti követelmények mellett demonstrálnak. Lehetetlennek és képtelennek tartják, hogy

a szabadalvópárt tehetetlenül és tájékozatlanul álljon a válság közben. Sokan vannak, akik azt követelik, hogy a párt mondja meg határozottan mi a szándéka s mi a felfogása az aktuális katonai kérdésben. E szerint akarja aztán megszabni követendő magatartását. Tegnap este erre a fölfogásra Tisza azt felelte, hogy amikor *Deák* és *Andrássy* megcsinálták a kiegyezést: akkor semmiféle párthatározattal nem engedték megkötni a kezüket. *Hegedüs* Sándor azonban megjegyezte, hogy a szabadalvú pártnak igenis állást kell foglalnia a nemzeti követelések kérdésében; de nem most, amikor a koronával állunk szamben. Majd ha meglesz az új kormány s lesz valaki, aki felelősséggel tartozik politikájáért, akkor megköveteli a párt, hogy elébe terjeszszék elsőbbséggel az új kormány programját. A szabadalvú párt állástoglalásának akkor kell elkövetkeznie.

A szabadalvú pártban, mint egy másik tudósítás jelenti, általános az a meggyőződés, hogy a válságnak oly irányban való megoldása, mint azt ma a függetlenségi párt kívánja, egyáltalán nem várható. A korona a magyar vezényszó és szolgálati nyelv dolgában engedékenységre nem bírható. A válság megoldására nézve az eddigi vélemények némiképp megváltoztak, amennyiben azt hiszik, hogy a király rövid idő alatt dönteni fog a kabinetalakítással megbízandó politikai egyéniségre nézve.

Szabadalvú körökben elterjedt hírek szerint a király elutazásának a programja változást szenved. Abban az esetben ha a válság e héten nem nyer megoldást, a király e hét végével Bécsbe utazik *Edvárd* angol király fogadására s nem megy el szeptember 3-án az aradmegyei hadgyakorlatokra, hanem visszatér Budapestre.

Az új kormány.

Jól értesült szabadalvú párti férfiutól kapjuk a következő értesülést:

Az eddigi kihallgatások alatt pusztán a válság tárgyi részével foglalkozott a király. A nála megjelent politikusokkal afölött tárgyal, miképpen lehetne a nemzetet megnyugtani, anélkül, hogy a hadsereg egységét a vezényleti és szolgálati nyelvet megbolygatnák. A jövő kabinet személyi részéről a király a politikusokkal

pusztán annyiban értekezett, hogy megkérdezte tőlük, ki lenne a legalkalmasabb személy, aki az országot ki tudná vezetni a mai válságos helyzetből. Tudjuk, hogy legtöbben gróf *Apponyi* Albertet nevezték meg a Felség előtt, de gróf *Apponyi* Albert jóval túl ment a követelésekben azon a határon, amelyen belül a korona a nemzeti követelések teljesítését egyáltalán kilátásba helyezheti. A designálandó miniszterelnök személyére nézve mindjobban előtérbe lép és kidomborodik *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter általános tisztelt egyénisége, akit úgy a szabadalvú pártban, mint az ellenzéken is annak a férfinak tartanak, aki hivatott lenne arra, hogy az országot súlyos helyzetéből kimentse. Különös tetszéssel találkozik *Darányi* designálása annál is inkább, mert ott állunk a nagy kiegyezési munka előtt és sürgős elintézésre várnak a külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződések ügyei is. Oly nagy horderejű kérdések ezek akut gazdasági helyzetünkben, hogy annak sikeres megoldását oly férfiutól várhatják csak, aki abba beleélte magát s abban vezérszerepet játszott már és kellőképp ismeri a magyar föld ezer gyógyításra váró baját. A *Darányi*-kabinetben az ideális részt gróf *Apponyi* Albert belügyministerségével hiszik megoldani, aki a közélet megkezdett tisztító munkáját lenne hivatva befejezni. Megnyugvással fogadják az új kabinetben *Wekerle* Sándort, mint pénzügyminisztert, akire jelentős feladat vár a pénzügyi viszonyaink rendezése körül.

Meglehetősen pártja volt *Lukács* László pénzügyminiszternek is, akiben az erős kéz politikájának az emberét látták. *Lukács* László azonban sokkal régebb is, okosabb politikus, hogysen ne okult volna gróf *Tisza* István misszióján s le ne vonta volna abból a konzekvenciát.

Darányi Ignác designálása valószínűleg szerdán fog eldőlni, amikor a király öt fogadja.

A nemzeti követelmények mellett.

Halasról írják, hogy tegnap délután a halasi szabadalvú párt tagjai népes értekezletet tartottak, melyen a debreceni szabadalvú párt a nemzeti követelmények mellett hozott határozatát tárgyalták. Az értekezlet elfogadta a debreceni szabadalvú párt határozatát és ahhoz hozzájárult.

Szarvasról jelentik, hogy az ottani szabadalvú párt tegnap gyűlést tartott s tárgyalta a debreceniek határozatát. A gyűlésen jelen volt szabadalvú párti választók egyhangulag s nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy a nemzeti követelések fokozatos megvalósítását szükségesnek tartják, de szükségesnek tartják a gazdasági kérdéseknek immár égetővé vált megoldását.

Budapest, augusztus 25.

Szerémmegye új vezetői. A király *Hideghéthy* Imre földbirtokost Szerémmegye és Zimony város főispánjává, *Subotics* József államügyészt pedig Szerémmegye alispánjává nevezte ki.

TÁVIRATOK.

A balkáni események.

Konstantinápoly, aug. 25. Hír szerint Oroszország Törökországban lévő konzuljaihoz titkos utasításokat küldött, amelyekben, utasítással *Scserbina* és *Rostkovski* meggyilkolására, akik kötelességük teljesítése közben veszítették életüket, elrendeli, hogy minden konzuli előjogokhoz és szokásokhoz szigorúan ragaszkodjanak, emellett azonban korrekt magatartást kövessenek és ne adjanak semmiféle alkalmas vadakra vagy provokálásra, hogy minden incidens elkerültesse. Török és diplomáciai körökben egyértelműleg elismerik a mérsékletet és békeszeretetet, amelyet Oroszország a Rostkovski-eset elintézésénél, valamint a flotta-demonstráció gyors befejezésével tanusított.

Egy vándorszinész naplójából.

— A Magyarság tárcája. —

Irta: *Hollósy Mihály*.

III.

Az ingyen ebédek és a vendéglős ruhaszárítókötele.

Ettől fogva annyi gyümölcsünk volt, hogy még gavalléroskodhattunk is belőle. Próbák alatt egyre-másra vendégléltük a társulat női tagjait, akik sehogy sem tudták elképzelni, honnan szerezzük mi azt a sok jó gyümölcsöt.

Hej de! Addig jár a korsó a kutra, míg el nem török...

Egy alkalommal mégis csak a nyakunkra került a hurok. Bár a csősz idejében észrevettük, meg is ugrottunk előle, de utánunk vetette magát s mielőtt a zsákmányt biztonságba helyezhettük volna, nyakon csipett bennünket.

Könyörgésre fogtuk a dolgot. Annyit használt az neki, mint süket ebnek a fütyty, ha fütykös nincs, hogy oldalba hajtsuk. Két mód között választhattunk: vagy vele megyünk a kormányzó elé, vagy átad bennünket a rendőrségnek.

Mi inkább az első ajánlatot fogadtuk el. A papnak mégis csak könyörületesebb szíve van, mint a rendőrkapitánynak.

Nem emlékszem már a jólelkű öreg pap nevére, aki felettünk bíraskodott. Meghallgatta előbb a csősz jelentését, azután felénk fordulva így szólt:

— Fiaim, mit tettetek!...

Kálmán oldalba bökött bennünket annak okáért, hogy majd beszél ő helyettünk is. Szemei

ajátosan az ég felé meredtek és könnyfacsaró páthosszal így szavalt:

— Nagyságos lőtisztelendő ur! Bocsássa meg vétünköt! Tiltott gyümölcsöt élveztünk...

— Loptatok — mondja az öreg pap.

— Incelkedett velünk a gonosz — folytatja Kálmán. — Miként Ádám apánkat és Éva anyánkat a kígyó megrontotta és hűnbe vitte, akként kísértett bennünket az éhség és nyomor... Jövedelem nincs, az igazgató nem fizet... Napokon keresztül nem ettünk egy falatot sem s valahányszor a püspökkert mellett elhaladtunk, az érett gyümölcs oly édesen, oly hívogatólag mosolygott felénk, mintha mondta volna: Vegyetek és egyetek s elmulaszom kintó éhségteket!... A püspök gazdag ember, akinek ez a csekélység, amit mi elvittünk, csupán egy földre hullott morzsát jelent. Hisz százszor, ezerszer annyi le hull a fáról s elrothad a földön, mint amennyi bennünket az éhhaláltól megmentett.

— Ha nem volt mit ennetek, jöttetek volna hozzám, kértetek volna tőlem! — pattogott a jó öreg. — Én senkit el nem utasítok üres kezekkel, aki felém illendően közeledik. De lopni!... Szégyeljétek magatokat! Mit szól az igazgatótok, mit szólnak kollegáitok, mit szól a publikum, ha megtudja, hogy a társulat tagjai között vannak olyanok, kik a színész nevet így lealacsonyítják, így legyalázzák?...

— Oh nagyságos uram! Hát a kérés, a koldulás nem alacsonyított volna-e le épp úgy bennünket?... szavalja Kálmán. — Ismertük azonban a nagyságos kormányzó ur pártatlan jó szívét, nemes gondolkodását, felbaráti szeretetét. Tudtuk, ha alkalomadtán feltárhajtuk nagyságod előtt a kintó nélkülözést, melyet kiállot-

tunk, a kényszerítő nyomort, mely bennünket e lépésre vitt, ha könyörületes jó szívéhez folyamodunk, ha nemes nagylelkiségéhez apellálunk, akkor: meg fogja bocsátani a mi vétkeinket.

— Am legyen, — szól az öreg kenetteljes hangon — most az egyszer megbocsátok nektek. De hogy a jövőben ilyesmi elő ne fordulhasson és hogy a hasonló rossz cselekedetektől őrizkedhessetek: mátol fogva mindennap az én konyhámra kaptok ebédet. Értitek?

Megköszöntük jóságát, illendően kezelt csókolunk neki s azután mámoros örömmel rohantunk a tiszta levegőre, mint kalitkából a rabmadár, ha szárnyra kaphat; boldogok voltunk, hogy újra szabadok vagyunk.

— Nagyon jó ember lehet ez a pap, — jegyzi meg Kálmán, ahogy az utcára értünk.

— Az igaz — szól közbe Dani — csak még soha nem koplalt és vándorszinész sem volt, mert akkor az ebédhez reggelit és vacsorát is adatott volna.

Nem állhattam, hogy közbe ne szóljak.

— Nem szép tőled Dani, hogy így nyilatkozol egy tiszteletreméltó öreg emberről, ki irántunk annyi jóságot tanusít.

— Mit tudsz te? — tromfol rám Dani. — A te szád még nagyon tejeles ahhoz, hogy az embereket megítélni bírnád.

— Igaz — szól Kálmán — az embereket nagyon kevesen bírják megítélni. Teszem fel, ha mi szép szerével beállítottunk volna e jólelkű paphoz és azt mondjuk: «Uram, segítsen rajtunk! Nincs mit ennünk, koplalunk» — lehet, hogy kidobott volna bennünket s azt kiáltotta volna utánunk: «Fiatalok vagytok, dolgozzatok!» — Mintha bizony az a sok száz és száz-

A pesszimiztikus nézetekben ez ügyre vonatkozólag a vezető diplomáciai körök nem osztoznak.

Péter király körútja.

Belgrád, augusztus 25. Péter király ma fiával és Arzén herceggel Masin miniszter kíséretében belföldi utazásra indult és első sorban Topolába ment.

Árvizek Kinában

London, aug. 25. A Morning Post jelenti Sanghainál: A Kasmí kerületben árvizek nagy kárt tettek a Santung-vasútnál. A Sárga folyó Trinanbu alatt átlépte északi medrét. A Trinanbu és a tenger közötti terület víz alatt áll.

Összeesküvés a spanyol király ellen.

Madrid, aug. 25. A kormány határozottan megcáfolja azt a hírt, hogy Hueskában a király elleni összeesküvést fedezték volna fel.

A „Párisi áruház” égése.

Budapest, aug. 25.

Oly borzalmas égési katasztrófa történt tegnap éjjel Budapesten, amilyent még nem igen látott a főváros. A legforgalmasabb utcában a legnagyobb áruház kigyuladt eddig még meg nem állapított okból s csapatostul vitte az emberáldozatokat. Borzalmas, idegrázó látvány volt ez az égés. Voltak már nagyobb szabású égések is Budapesten, de ily rémes még nem volt. Amikor egy malom vagy gyár égett, tudtuk, hogy emberélet nincs veszedelemben s ezért lelkünkben bizonyos nyugodtság honolt.

Ennél a tűznél ellenben az a borzalmas, hogy menekülni nem tudó embereknek élete forgott veszedelemben s bele is pusztul annyi emberélet, amennyi még Magyarországon eddig nem. És miért? Ha az okokat kutatjuk, akkor sokfelé kell fordítani figyelmünket. Első sorban éri a felelősség a közmunkák tanácsát, mely engedélyezte oly négyemeletes sarokház építését, melyből csak egy kijárat van s azt is az üzleti kap-

zsiság üzlethelyiséggé alakította át. Tűzrendészeti szempontból ez oly bűn, melyet csak a protekció bűnös érvényesülésével magyarázhatni meg. Ilyen helyiségből a menekülés — ha alul tör ki a tűz — teljes lehetetlenség.

De szomorú tapasztalatokat szereztünk ennek a borzalmas tűzkatasztrófának alkalmából a tűzoltóság működéséről és szervezéséről is. Konstatáltuk azt, hogy míg a tűzoltó legénység haláltmegvető önfeláldozással teljesíti hivatását, a vezetés *nincs hivatásának magaslatán*, nincs egységes és célirányos vezetés s a tűzoltóság ennél fogva nincs ellátva a szükséges szerekkel, nincs megadva a lehetősége annak, hogy a kiváló emberanyag kellőképpen érvényesüljön.

Egyedül Budapest főpolgármestere személyes intézkedésének köszönhető, hogy a katasztrófa valósággal iszonytató arányokat nem öltött. A tapasztalatok a főváros tűzbiztonságát amugyis súlyosan kompromittálják.

Jól eső érzés fogja el szívünket ebben a borzalmas katasztrófában, hogy királyunk a politikai válság fásasztó bonyodalmainak megoldásában is időt szakított magának, hogy a helyszínén megjelenjen s részvétét ily közvetlen módon is nyilvánítsa a nép előtt. Fejedelmi szívnek ily közvetlen és őszinte megnyilatkozása főlemel és megindít.

A nagy katasztrófáról a következő tudósításunk számol be:

A pusztulás helyén.

A Kerepesi-ut 38. szám alatti négyemeletes szecessziós-stílusú palota, mely egyike volt a főváros legimpozánsabb bérházainak, a tűz martalékául esett tegnap este. A díszes épület, melynek földszintjét s emeletnyi magas mezzaninját a «Párisi Nagy Áruház» foglalta el, a koromtól füstös, siralmas romhalmaz s temetője sok, sok emberi életnek. Eddig tizenhárom halottat találtak és súlyosan sebesült is van nyolc. A halottak száma azonban, amint mondják, jóval több. A gyilkos veszedelem elől ugyanis huszan vagy harmincan, az épület pincéjében von-

ták meg magukat, hogy a pokoli tűz elől menedéket találjanak. A pince bejáratát pedig még a délelőtti folyamán nem tudták szabadabbá tenni. Ólmyi magasságban elfedi azt amég most is füstölő romhalmaz, a lehullott mennyezetek tömege. Élnék-e, halnak-e, akik alatta vannak: ki tudná megmondani? Bizonyára odavesztek levegőhiányában, vagy a rettenetes forróságban elevenen megsültek.

Künn az áruház előtt, a Népszínház és Rókus-kórház közötti térségen, a Kerepesi-uton s körutak keresztezésénél megszámlálhatatlan a sokaság. Aki csak ép kéz-láb, mind eljön, hogy megnézze a katasztrófa színhelyét, az emberéletnek temetőjét. Sápadt milder arc. Hang alig hallatszik, csak némán merednek a tekintetek a kormos falakra. Borzalmas is ez a látvány, ami a szem elé tárul s önkéntelen eszünkbe juttatja: csak hitvány porszem vagyunk, melyet egy lehelével enyészetbe dönt a Teremtő.

A romhalmaz előtt nagy körívben katonaság vont kordont, melyen belül a tűzoltóság, a mentők és a rendőrség tanyázik. Még a déli órákban is hatalmas füstgomolyok csaptak ki az épület földszinti és emeleti részéből s a tűzoltóknak derekasan kellett munkálkodni, hogy az újabb tűznek elejét vegyék.

Mindezt pedig egy kis villany-szikra okozta. Talán nem nagyobb, mint egy gombostű feje, de amely belekapott a «Párisi Nagy Áruház» egyik kirakatába s elhamvasztott több százezer forintot érő árut, csunyán megrongált egy óriási kőkolosszust s kioltott sok életet. Parányi kis szikra tette mindezt, amilyent Franklin Benjámint csalt le először a felhők honából sárkányával.

A tűz kitörése.

A tűz hét óra előtt tíz perccel keletkezett. Esteledni kezdett már s künn a kirakatok előtt égtek a villamos lámpák. Az üzlet egyik főnöke, Goldberger Henrik parancsot adott, hogy bent a bolthelyiségekben is meg kell gyújtani a lámpákat. Az egyik alkalmazott jelt adott a gépésznek, aki megindította a dinamógépet s bekapcsolta a belső lámpákhoz szolgáló áramot. Alig hogy azonban ezt megtette, a villamos körték még ki sem gyúltak, amikor a fővezetődrótból a Kerepesti-uti kapu mellett levő kirakat falán hirtelen szikra ugrott elő. Ebből a parányi szikrából, amelyet valami mechanikai zavar szült, keletkezett pár perc alatt az egész tűz, az a mohó nagy lángtenger, amely alig másfél óra alatt elpusztította a hatalmas palotát. A kipattant szikrától ugyanis meggyuladt egy bluz s ettől az egész kirakat

ezer munkanélküli ember szintén nem szívesebben dolgozna, csak hogy fel ne vesse az éhség kínja. Mielőtt a színészethez kerültem címfestő voltam és nyolc hónapot töltöttem egyfolytában munka nélkül, nyolc hónapig éltem, mint vándorlegény kéregetésből. Jól tudom, hogy a kérés ritkán hatja meg az embereket. Ha birka módra tőrőd rossz sorsodat, az emberek meg nem könyörülnek rajtad s csak akkor nyújtják feléd a mentőjobbot, ha testileg vagy erkölcsileg tönkre mentél s a hullámok összezsúrtak már a fejed fölött. Aki az emberek könyörületességére és jószívűre apellál, az el van veszve, mert olyan forumhoz folyamodik, ami nincs... Onnan van aztán, hogy a lelkiismeret nélküli, közönséges, léha emberek féltelhetőséggel is mindenkor fölébe emelkednek az igazi zseninek, kiknek legtöbb esetben a szerénység és becsületesség kölönc a lábán, mely aláhuzza és megköti előhaladásában.

— De meg az előbbieknél jobban is ismerik a világot — jegyzi meg Dani — mert hiszen az emberek nagyon csekély kivétellel szintén olyanok, mint ők.

— Igen — folytatja Kálmán. — És az erőszak, a durvaság mindig jobban imponál az embereknek, mint a meghunyászkodás, a szerénység és a tiszta erény, amit folyton követel és hangoztat, de ahol felleli ott nem becsüli meg. Nézd a gazembert, aki még a bűnhődésben is tele gyomorral, tiszta levegős börtön cellájából, kényelmes ágyon henteregve kacagja a becsületes nyomort, az agyonkínzott erényt, ki emberölő rabszolgamunka után büzös pincelakásban és rothadt szalmán pihenteti halálra fáradt tagjait, vagy pedig hajléktalanul, kinzó éhségtől üze futja a világot... Oh ezek közül hány szívesen elcseserlné hányt-vetett sorsát, kinzó

nyomorúságát annak a börtönben ülő gazembernek kényelmes, gondtalan életéért!

Ilyen elvek mellett aztán nem csodálható, hogy barátaim a csupasz ebéddel (mely leves, főzelék és husból állott), nem elégedtek meg. Azzal a kénytelenséggel még csak megbarátkoztak, hogy számunkra nem főznek reggelit, de a vacsoráról nem tudtak lemondani.

Szegény direktorunk ekkor már nyakig uszta az adósságot, a primadonnákat és elsőrendű színészeket sem tudta többé fizetni, minket noviciusokat pedig meg sem látott. Ha pénzt kértünk tőle, azt mondta: «nincs», ha pedig erőltettük a dolgot, azzal fizetett ki, hogy: akinek nem tetszik — fel is ut, alá is ut: mehet.

Az én két barátom azonban honnan, honnan nem, a garashól sosem fogyott ki; cigarettájuk, vacsorájuk mindig akadt, sőt nekem is juttattak belőle, csak a forrást nem akarták felfedezni, ahonnan előteremtették.

Egy este a budapesti Népszínház egy tagja vendégszerepelt nálunk, «Rip»-ben lépett fel. A színpadi hegyeket a szatócstól kölcsönkért ferslagok alkották, amiket előbb különféle színű festékkel befecskendeztünk, hogy a gyalulatlan deszkának szíklaszíne legyen.

Másnap ezeket a ládákat egyenként le kellett volna surolni. Kinek a dolga ez, ha nem a miénk?

Magunk között úgy egyeztünk meg, hogy Kálmán a vizet huzza, mi ketten pedig surolunk. Folyt is egy darabig a munka, míg Dani össze nem szólalkozott Kálmánnal, akit arra kért, hogy váltson fel bennünket a surolásban és ne keresse mindig a munka könnyebb végét. Szó szót követett, sértegetni kezdték egymást, míg végre Dani azt találja kiáltani Kálmánnak:

— Ne oly fennen! mert még leszállíthatlak arról a magas lóhátról, ha megmondom a korcsmárosnak, hogy te hoztad le a ruhaszáritó kötelet a padlásról.

— Próbáld meg! — vág vissza emez. — De akkor a te bajod is meggyűlik, azt meg én mondom, mert te meg a téliablak zsalukat hordtad le onnan.

— Együtt hordtuk — kontráz rá Dani és nem látja, hogy a korcsmáros cselédje, aki vizért jött a kuthoz, ott ténfereg a hátunk megett.

A cselédnek, ahogy ezt a párbeszédet meghallotta, volt is eszébe a víz, szaladt a gazdájához elmondani, hogy a ruhaszáritókötelet a színészlegények lopták el meg, hogy most már az ablakzsalukat is kezdik hordani az ócskúshoz.

No hiszen, lett felfordulás. A korcsmáros iszonyu patáliát csinált. Azt mondta, hogy kihányja a vendéglőből az összes színészeket, az egész éhenkorász hadat színpadostól, cók-mókostól együtt. Hivatta az igazgatót.

Az igazgató mikor a dolgok állásáról értesült, galléron csipett bennünket s addig cincált, rázott, püfölt mindhármunkat, míg Kálmán ki nem valotta, hogy a ruhaszáritókötelet kinek adta el. Elmentek érte és visszahozták. Ezután a 45 drb ablakzsalut kellett visszahordanunk, amit pajtásaim egyenként hoztak forgalomba, darabját tíz krajcárjával számitván fel az ócskúsnak.

Hiába mentettem magamat, hogy én nem tudtam a dologról semmit, nem kaptam kegyelmet én sem. Ahogy a hurcolkodással elkészültünk, az igazgató kiadta az utunkat és elég kézzelfoghatólag megmutatta, hogy merre faragta és az ajtót.

A villamos áram aztán a vezetéken néhány másodperc alatt végigfutott s tüzet gyújtott a ház egész földszintjén. Az égő villamos dróttól meggyuladt a falra aggatott portéka s öt perc alatt minden kirkából kicsapott a láng.

A tűzveszedelmet 7 óra 5 perckor jelezték legelőször a központi tűzörségnek. A Népszínházba kirendelt Szani nevű tűzoltóparancsnok tette a jelentést, hogy a Párisi Nagy Áruház üzlethelyisége ég. 7 óra 6 perckor érkezett a második jelentés Virág Miklóstól, az áruház könyvelőjétől, aki ugyancsak bolti tüzet jelzett. Dacára annak, hogy csak bolti tűz volt jelezve, a tűzoltóparancsnokság számolva azzal a körülménnyel, hogy nagy üzlethelyiségről van szó, az első pillanatban is három őrséggel vonult ki.

Pár perc a jelzés után egymást követve érkeztek meg a tűzvész színhelyére a VIII. ker. őrség két kocsival és nyolc emberrel, a központi őrség négy kocsival és huszonöt emberrel és a VI. kerületi őrség két kocsival és nyolc emberrel. A tűz hihetetlen gyorsasággal terjedt úgy, hogy amikor a tűzoltók megérkeztek, már az áruház első emelete is lángokban állott. A veszedelmet nyomban állították a tűzoltóság parancsnokai és megérkezésük után azonnal intézkedtek a nagyobb kirendeltségről. Hét óra 14 perckor már a veszedelem színhelyén volt a IX. kerületi őrség négy kocsival, tizenhárom emberrel és gőzfecskendővel. Ugyanekkor érkeztek meg a központi és VIII. kerületi őrségek tolólétrái, 7 óra 31 perckor pedig megjött az V. kerületi őrség három kocsival és tolólétrával.

A tűzoltók, Blaschnek Hugó tűzoltó segédtsízt vezetésével többször megkísérelték, hogy áttörjenek a füst és lángakadályon; de mindannyi kísérlet meghiúsult. Lehetetlen volt a lépcsőkön át a házba jutni. Tolólétrákat sem lehetett a ház oldalához támasztani, mert az emeletre felnyúló lángok alulról felfelé törtek és a létrákat elhamvasztották volna. Most a tűzoltók megkísérelték a szomszédos 40. számú házból az égő házba jutni, de a rohamosan terjedő lángtenger itt is utját állotta a tűzoltóknak. Ekkor jelentek meg a harmadik és negyedik emelet ablakaiban a házba szorult örvöngő, kétségbeesett lakói.

A tűzoltók a közönség segítségével két mentőponyvával feszítettek ki a ház előtt és ekkor történtek a halálugrások. A szédítő magasságból csaknem önkívületben állapotban hullottak le az emberek. Nagy részben a ponyvába esett, de a magasságból oly erővel hullottak alá, hogy a ponyvában is agrázkódást szenvedtek. A legtöbb halottnál agrázkódás van a halál okául megállapítva. Emberi erővel lehetetlen volt megközelíteni a házba szorultakat, akiknek a szűk kapujarat és az égő lépcsőház tette lehetetlenné a menekülést.

A tűz a Kerepesi-ut 40. számú ház tetőzetére is átcsapott, amelynek egy kis részét elpusztította. A lángok azonban ennek a háznak az első emeletén oly hatalmasak voltak, hogy a hátulsó lépcsőt aláégették, amely még az este összeomlott. A tüzet éjjel utáni egy óra 45 perckor sikerült lokalizálni. Ekkor bevonultak az őrségek, amelyek helyett a központi őrség második szakasza és az első kerületi tűzörség ment ki, amelyek még most is künn vannak, hogy a zsarátnok alatt lappangó tüzet teljesen elfojtsák.

Ma reggel a tűzoltók újból átvizsgálták a leégett házat, de sem holttestet, sem elégett testrészt nem találtak. Valószínű azonban, hogy a pincében és a zsarátnok alatt bukkannak újabb borzalmas leletek.

A halálugrások.

A harmadik emelet lakói, amikor látták, hogy valóságos tüztengerben vannak, felmenekültek a negyedik emeletre. De itt is, néhány perc múlva már égett alattuk a föld. Fölszakították az ablakokat és vértfagyasztó kiáltásba fogtak. A tüzet körülálló tömeg visszahangozta a kiáltást s ezer meg ezer kendet lobogtattak, intvén a segítségért kiáltóknak, hogy ugorjanak le, majd kifeszítik alul a mentőponyvákat. Ekkor már a tűzoltóság is megmozdult a ponyvával, de még nem ért az ablak alá, amikor egy kétségbeesett férfi már levetette magát a Klauzál-

utcára s a kövezen halálra zuzta magát. A borzalmas jelenet módfelett fölzigatta a tömeget, vad ordítózásba tört ki s az irtózat deliriumában majdnem megostromolta az égő házat. Végre — minden pillanatot órává nyújtott a tehetetlenül vergődő gyötrelme — ki volt feszítve a ponyva s a tömeg intett az ablakokból lekiáltó embereknek, hogy ugorjanak le.

A Kerepesi-uti ablakok középsőjében álltak a halálra szánt lakók s egy darabig senki sem akadt köztük, aki le mert volna ugrani. Végre egy férfi nekiszánta magát, gyertyaegyes tartással levetette magát, úgy hogy talpra esett. De nem a ponyvára, hanem mellette a földre zuhant s holtan terült el. Egy asszony következett utána, ingre vetkőzödvé. Mint később megállapították, Goldberger J. Henriké volt, az áruház egyik társának neje. Amikor az ablakba ült, hogy leugorjék, a szédülettől elájult s fél testtel kilógva, az ablak párkányán maradt fekvé. Pár pillanatig feküdt így, amikor az alulról fölcsapó lángoktól tüzet fogott az inge s égni kezdett. Ugy latszott, hogy ott fog elégni a tömeg szemeláttára s a szánalom kinja tépte az emberek szívét. Végre az égető láng fölébresztette az elalélt asszonyt s a közönség tomboló éljenzése közben leugrott az ablakból. Az éljenzés azonban halottnak szolgált: a szerencsétlen asszony szintén nem a ponyvára esett, hanem a kövezetre s minden tagjában összezúzódva, nyomban meghalt. Utána még két nő ugrott le az ablakból, akik szintén nem jártak jobban s agyonzúzták magukat az utca kövén. A kegyetlen dolognak az a magyarázata, hogy a lángok annyira kicsaptak az utcára, hogy a tűzoltók nem tudtak a ponyvával elég közel férközni, a leugró emberek pedig nem lendítették el magukat az ablakból, amikor kiugrottak. A sarki ablakban maradtak, mintha csak megsejtenék volna, hogy mi sors vár rájuk, ha leugranak, becsukták az ablakot s az emésztő füst elől visszavonultak.

Az áldozatok.

Mikor a Rókus-kórházzal szemközt levő Párisi Áruház égni kezdett, a kórházban levő orvosok és lábon járó betegek eleinte kíváncsi érdeklődéssel nézték a tűz terjedését. Az érdeklődés azonban csakhamar nyugtalansággá nőtt, amikor ugyszólván percek alatt az egész épület égni kezdett. A szél garmadával vágta a Rókus falának a sziporkát és zsarátnokot, úgy hogy a kórházat is veszedelem fenyegette. Dr. Müller Kálmán igazgató, kit telefonon értesítettek a veszedelemről, azonnal a kórházba jött, az összes orvosokat összegyűjtötte s kiadta rendeleteit: a kórház udvarán szükséggyakat és hordóagyakat helyeztek el. Farkas László gondnok és Nagy Lajos ellenőr az épület védelmére tették meg a szükséges intézkedéseket. Mialatt ezek történtek, megérkeztek az első halottak, amelyeket azután szakadatlan sorban követtek a többiek: sebesültek és halottak.

Dr. Müller Kálmán igazgató a rendkívüli viszonyokra való tekintettel a halottakat nem a hullaházba, hanem a kórház egyik földszinti és elsőemeleti termében fehér lepedővel bevont ágyakra helyezte el. A halottakat lepedőbe burkolták, csak arcuk maradt szabadon, hogy hozzátartozóik fölismerhesék. A halottak terme így is megrendítő képet mutatott; a hozzátartozók pedig szívet facsaró jelenetekben agnoszkálták halottjaikat.

A király részvéte.

Az este kilenc óra tájban jelentették a királynak a katasztrófát. A király nagyon megindult, midőn meghallotta, hogy számos halottja is van a tűzvésznek. A jelentést tevő König-hez fordulva kérdezte:

— Szegénysorsu emberek-e, akik tönkre mentek?

König azon válaszáat, hogy a kárt szenvedettek többnyire jobb módúak voltak, megkönnyebbülten vette tudomásul. Majd elrendelte, hogy bővebb értesüléseket szerezzenek be a gyászos esetről. Gall Antal várkapitány azonnal telefonice kérdezősködött a Rókus-kórházban, ahonnét Farkas László gondnok adta meg a kívánt felvilágosítást. Mi-

kor pedig a hivatalos értesítést közölték a királynak, mely szerint nyolc halott van már, elrendelte, hogy kora reggel újabb jelentést tegyenek az esetről; egyben pedig azon óhajának adott kifejezést, hogy személyesen óhajta a sebesülteket a kórházban meglátogatni.

Ma reggel Rudnay Béla főkapitány tett hivatalos jelentést a katasztrófáról, mire a király véglegesen határozott és kijelentette, hogy ma délben fog a kórházba menni.

A király a katasztrófa színhelyén.

Bár a király látogatását a legnagyobb titokban tartották, a hír mégis kiszivárgott a közönség körébe és az egész Rókus-kórház környékét óriási néptömeg lepte el. A rendet a katonaság segédlete mellett nagyszámu gyalog- és lovasrendőrség tartotta fenn Saly rendőrtanácsos és Lickl Géza rendőrfőfelügyelő vezetése alatt.

A király fogadására megjelentek a Rókus-kórházban gróf Khuen miniszterelnök, Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, Müller Kálmán kórházi igazgató és Farkas László kórházi gondnok.

Pontban déli egy negyed egy órakor érkezett a király, nyitott udvari kocsi, huszártábornoki egyenruhában, gróf Paar Ede főhadsegéd és Gonzani márkí őrnagy szárnysegéd kíséretében, a közönség lelkes éljenzése közepette a Rókus-kórház elé. A kapu bejáratánál első sorban gróf Khuen miniszterelnököt szólította meg, részvétét fejezte ki a gyászos eset felett.

Majd Márkus József főpolgármesterhez fordult és neki is részvétét fejezte ki a főváros lakosságát ért súlyos csapás felett. Behatóan tudakozódott a tüzeset keletkezése felől és azt kérdezte:

— Remélem, főpolgármester ur, haladéktalanul intézkedik a hatóság, hogy szigorú vizsgálat indíttassék oly irányban, hogy a leégett ház a főváros építkezési szabályzata szerint épült-e fel, mert én azt hiszem: a hiba e körül van.

Mire a főpolgármester jelentette, hogy a vizsgálat minden irányban megindult és a bizottság már ma kora reggel megkezdte működését.

Azután dr. Müller Kálmán egyetemi tanárt, a kórház igazgatóját, mint régi ismerőst üdvözölte és a betegek állapota felől kérdezősködött. Megrendülve hallgatta a király az igazgató jelentésének ama részét, hogy a beszállítottak közül nyolcan haltak meg a kórházban.

Rudnay Béla főkapitánytól megkérdezte, hogy a kirendelt katonaság segédkezet nyújtott-e a rendőrségnek a rend fenntartásánál.

Erre azután Müller Kálmán igazgató és Farkas László gondnok kalauzolása mellett felment az első emeletre, ahol több kórteremben elhelyezve fekszenek a tűzvész sebesültejei. Menetközben megpillantotta a folyosón dr. Kosztka Emil honvéd törzsorvost, a honvéd helyőrségi kórház és dr. Rémi Zsigmond közös hadseregbeli törzsorvost, a 16-os helyőrségi kórház parancsnokait, akiket barátságosan üdvözölt és Gonzani márkí szárnysegéde által tudakozódott náluk, hogy miért vannak jelen.

Az első emeleten mindenekelőtt a női beteget tekintette meg a király és a 29/a számú kórteremben fekvő Mátyás Gizella ágya előtt állott meg először.

Müller Kálmán igazgató magyarázta a királynak, hogy Mátyás Gizella a Goldbergeréknél szolgáló cseléd, aki a negyedik emeletről ugrott le. Mire a király barátságosan kérdezte tőle:

— Onszántából ugrott le?

Mátyás Gizella az esése folytán szenvedett sérülések okozta fájdalma közepette elhaló hangon válaszolta:

— A haláltól való félelmem kényszerített az ugrásra, király ur.

Ezután a szembe levő ágyban fekvő Spira Adél varrónőhöz lépett a király. Itt megindulva hallgatta Márkus József jelentését, hogy a leány anyja a tűzvész alatt pusztult el.

A beteghez fordulva kérdezte:

— Nagy fájdalma vannak?

A leány könyezve csókolta meg a király kezét és hálásan köszönve a király érdeklődését, adta

meg válaszát, hogy ma már könnyebben érzi magát.

Innen a 29/c. számú kórterembe ment a király, ahol a 11-es ágy betege, *Korbényi Emma* előtt állott meg. Tudatták a királynak, hogy *Korbényi Emma* ugrása közben agyrázkódást szenvedett és félt, hogy beszédképességét is el fogja veszteni. Mire a király *Müller Kálmán* igazgatóhoz fordulva, így szólt:

— *Remélem azonban, hogy a gondos orvosi ápolásnak sikerül e csapást elhárítani.*

Ezen kórteremből való távoztánál a kórházi apácák főnöknőjéhez, *Perignác Inocenciához* fordult a király és magyarul kérdezte tőle:

— *Ugy-e, rémes éjszakájuk volt. Féltek-e nagyon a betegek?*

A főnöknő válaszával késett, mire *Müller Kálmán* igazgató, a főnöknő késedelmének mentéséül, megjegyezte, hogy a főnöknő *gráci* és a magyar nyelvet nem bírja tökéletesen. A király erre németül ismételte meg előbbeni kérdéseit.

Azután a 30-as számú kórterembe ment át a király, ahol a tüzvész férfi-sebesültjei fekszenek. Itt az eszméletlenül fekvő *Soós István* tüzoltó ágyánál állapodott meg a király. *Soós István* ma reggel hozták a kórházba és a tűz oltása közben szenvedett sérülései folytán még most sem tért eszmélete. A király részvétellel szemlélte a beteget és környezetét előtt dicséretleg emlékezett meg a beteg önfeláldozásáról.

Soós István mellett fekszik a rettenetesen összezuzott a *Goldberger* cég egyik alkalmazottja, *Glück Sándor* kereskedősegéd, aki a király láttára felült ágyában. A király bátorító szavakat intézett hozzá és barátságosan megsimogatta a teljesen bekötözött fejét. *Glück* mély hálája érzelmét, köszönet helyett, kézesókkal tolmácsolta a királynak.

A könnyebben sérült betegeket is megtekintette a király, majd elhagyta a kórtermeket. A kapuhoz érkezve a király *Farkas László* gondnokhoz fordulva, így szólt:

— *Igen köszönöm a kalauzálást. Nagyon meg vagyok elégedve a tapasztalt példás renddel. Ez a kórház sokkal szebb belülről, mint kívülről.*

*Müller Kálmán*nak pedig újból figyelmébe ajánlotta a betegeket.

A kórházból gyalog ment a tüzvész színhelyére. Az ott felállított közöshadseregbeli 44-es gyalogezred, egyik századának parancsnoka *Kudernak Rezső* százados tett jelentést a Felsőnek a kivonultak létszámáról. *Márkus József* főpolgármester a leégett ház előtt bemutatta a királynak *Szerbouszky Szaniszló* tüzoltó főparancsnokot, aki jelentést tett a királynak a rémes esetről.

— *Találtak-e az elhamvadt áruk között vagy a lakásokban holttesteket? — kérdezte tőle a király.*

Bár elkomorodva, de szinte megnyugvással vette tudomásul a király a főparancsnok válaszát, hogy az alkalmazottak közül már csak egy *Reichner Simon* nevű hiányzik még, a többi kisebb-nagyobb sérülést szenvedett ugyan, de megmenekült.

Majd *Márkus* főpolgármester engedelmet kért a királytól, a mentőegyesület időközben megjelent igazgatójának, *Kovách Aladár dr.* bemutatására.

A király szívesen adta meg az engedélyt és *Kovách dr.-től* az előfordult mentési esetek száma iránt kérdezősködött, mire *Kovách dr.* elmondta, hogy negyvenöt balesetnél vették igénybe a mentők működését, amelyek közül huszonhárom súlyosabb természetű.

A király fejesóválva hallgatta végig e jelentést, majd *Kováchhoz* így szólt:

— *Borzasztó eset! Örülök, hogy a mentők ismét nagy szolgálatot tettek a közönségnek. Mindig figyelemmel kísérem e nemes intézmény működését.*

Majd a katonaság tisztelgése mellett az időközben oda érkezett kocsijába szállt a király és katonai kíséréte mellett a közönség lelkes éljenzése közepette hagyta el a rémes színhelyet.

A tűz terjedéséről.

A tűz rohamos terjedésének a hatalmas épület könnyelmű építkezése volt az oka és

főleg a *Párisi Áruház törvényellenes berendezése*. Az áruház első emeleti helyiségét a földszinttel négy nyitott lift köti össze. Ezekből a liftekből kiáramló légáram szította a tüzet, a lángok pedig a négy szabad liften, négy helyen találtak utat maguknak az első emeletre, ahol a tüzijátékszerekben újabb tápanyaga volt a tűznek.

A tűz rohamos terjedésének kézzelfogható magyarázatát adja egy építész, aki a *Párisi Áruház* épületének építésében résztvevő. Szerinte a legnagyobb baj az volt, hogy az üzlet-helyiségeket a lépcsőháztól nem az előírt harminc centiméteres köfállal, hanem csupán egy nyolc centiméter vastag, ugynevezett *Rabitz-féle* gipszfalal választották el, mely néhány pillanat alatt keresztül égett és a felső emeletről menekülők, mire a kapuhoz értek, azt már lángtengerben találták. Ehhez járult az, hogy a kapu alatti kirakatban a tüzijátékáru volt kirakva, amelyek sisteregve, recsegve-ropogva égtek és a zaj óriási lett. Az volt a legnagyobb veszedelem, mert ha a szabályszerű fal meg lett volna, a bent levőknek hő idejük lett volna a menekülésre. Az épület 1897-ben épült *Huber* építész tervei szerint, de a *Rabitz-falat* csak később alkalmazták *Goldbergerék* egyenes kívánságára.

NAPIHIREK.

Budapest, augusztus 25.

— (Időjárás.) Finnország és az Északi-tenger tájain csekély depressziók terjeszkedtek, míg Európa többi részét egyenletes, aránylag magas levegőnyomás borítja. Európában a felhőzet növekedett, az idő tulnyomóan száraz és meleg.

Hazánk időjárásában lényeges változás nincs.

Jóslat:

Változóan felhős, tulnyomóan száraz, meleg idő várható, itt-ott zivataros esővel. Később hőszűnyedés valószínű.

Hőmérséklet d. u. 2 óraker: + 29.0 C. fok.

— (Uralkodók látogatása Bécsben.) Nagy uralkodójárás lesz a közeli jövőben Bécsben. Legelőször *Lipót* belga király látogatja meg királyunkat, kinek visszautazásáról Bécsből félhivatalosan azt jelentik, hogy e hó 28-án fog megtörténi. *Lipót* király e hó 27-én elhagyja *Gastein-fürdőt*, ahol most gyógyulást keres s onnan Bécsbe utazik.

Másik fejedelmi látogatója uralkodónknak *VII. Edvárd* angol király lesz, kinek utiprogramját a következőkben közlik: Hétfőn augusztus 31-én d. e. 10 óraker a király *Marienbadból* külön vonaton elindul, utközben nem fogad tisztelgést. A melléje beszozott tisztek *Tulling* mennek eléje. Délután 5 óraker megérkezés Bécsben a *Ferenc József* vasut indóházába, ahol a felső vendéget *Ferenc József* király fogadja. *Sir Francis Plunkett*, a bécsi angol nagykövet ma reggel *Marienbadból* Bécsbe érkezett, hogy a nagykövetségen megtegye az uralkodója fogadására szükséges előkészületeket.

Az angol király megérkezése alkalmából az osztrák főváros díszbe öltözik. Már serényen dolgoznak a bevonulás útjának külső díszítésén. A *Kaerthner*- és az *Opernringen* hatalmas zászlóárbcocok állítanak fel; a *Burgszínházzal* szemben két obeliszket emelnek, amelyeket cimerekkkel és lobogókkal fognak feldíszíteni.

II. Miklós orosz cár — mint a «*Neue Freie Presse*» Londonból értesül — ez évi szeptember hó végén fogja királyunkat Bécsben meglátogatni. A látogatás ideje öt napra van tervezve.

— (A német császár *Baranyában*.) *II. Vilmos* német császár — mint már jelentettük — a jövő hónapban *Frigyes főherceg* bályei birtokán fog időzni. A német császár szeptember 14-én éjjel vasuton érkezik *Mohácsra*, ahonnan hajón megy *Karapancsára*. Másnap megkezdődik a vadászat.

— (Főuri aranylakodalmom.) *Gróf Erdődy Ferenc* titkos tanácsos, cs. és kir. kamarás, a *Lipót-rend* lovagja augusztus 22-én ünnepelte meg galgóczi kastélyában aranylakodalmát nejével, *Oberndorff Heléna* grófnő csillagkeresztes hölgygyel. A jubiláló párt, a mely a legjobb egészségnak örvend, ebből az alkalmából igen sokan üdvözölték.

— (A királygyakorlatok.) *Temesvárról* táviratozzák, hogy a *Lippa* környékén megtartandó idejű királygyakorlatokra nagyban folynak az előkészületek. *Lovag Schwitzer* tábornagy, *temesvári hadtestparancsnok*, a hetedik hadtest főhadiszállásának személyzetével hétfőn *Lippára* utazott. — *Temesújfalun* a király fogadására az utolsó előkészületek folynak.

— (Ujabb tüzvész a fővárosban.) Amikor a «*Párisi Nagy Áruház*» rettenetes katasztrófájának borzalmassága tartotta lenyűgözve a főváros közönségének elméjét, amikor még fel sem ocsudhattunk a szörnyű eset impresszióiból, — újabb tüzveszedelem történt. A *Garay-utca* 23. sz. alatt levő háromemeletes hatalmas bérkaszárnának tetőzete gyuladt ki, eddig még ismeretlen okból. A már hetek óta tartó nagy szárazság folytán felette gyúlékony tetőgerendázat, egész hosszában szinte szempillantás alatt lángban állott s a tető-cserepei, szinte fülsiketítő zaj közepette, recsegve-ropogva, hatalmas tüzparaszakkal hullottak alá az utcára. Alig egy negyed óra alatt megemészette a borzasztó elem az egész cserepezetet, amikor is szabad útja nyílt a lángnyelveknek, melyek szinte mérhetlen magasságba csapkodtak fel. Szerencsére azonban a tüzoltóságot mindjárt a vész első pillanatai értesítettek s hamarosan meg is jelent a központi, az V-ik és VI-ik kerületi tűzörség, még pedig ezuttal dicséretesen felfegyverkezve, sok feeskendővel s létrákkal. A gőszivattyut a szomszédos *Nefejeits-utca*ba állították fel s mintegy husz vizugár indult harcra a pokol tüzével. Az újabb tűz hire egyszerre befutotta az egész fővárost s központi pályaudvar környékén, ahová közel esett a tűz, megmérhetetlen, aggódo tömeg tolongott. A tüzoltók megfeszített munkáját azonban hamarosan siker koronázta s másfélóra mulva már lokalizálva volt a vész. A tetőzet azonban elpusztult. A tűznél elejétől a végéig ott volt *Márkus* főpolgármester és *Rudnay* főkapitány is.

— (A versengés.) Az *Erzsébet-szobor* körül nagy a versengés s mondhatjuk, hogy a pályázatok még tén sohasem kerültek oly szigorú kritika alá, mint ez alkalommal. Pedig *Van der Stappen* belga művész az *Erzsébet-szobor* bírálói előtt úgy nyilatkozott, hogy elragadta a magyar szobrászok tudása és tehetsége. Hogy a jury mégis oly szigorú, az nagyon helyes, mert az *Erzsébet-szobornak* tökéletesnek kell lennie. Az a nagy szeretet és tisztelet, melyet királynénk a magyarok iránt táplált, megérdemli, hogy méltó szobor örökítse meg az emléket. Felejthetetlen példáját adta ő a hazaszeretnek s a magyar ipart mindenütt pártolta. A boldogult királyné — tudvalevőleg — a gyászruhát nem vetette le, mióta a trónörökös meghalt. *Udvarhölgyének*, *Sztáray grófnének* meghagyta, hogy gyászruhát csakis magyar cégtől rendelje, sőt még utána is küldette a ruhákat tartózkodási helyeire rendes szállítójától, *Horváth és Halász* fővárosi női gyászruha vállaltól.

SPORT.

Nyári futtatások.

— Hetedik nap. —

Budapest, aug. 25.

Verőfényes meleg augusztusi nap van, de a rekkenő hőség nagyon nyomja a közönség hangulatát és most már a turf egész közönsége együtt fohász-kodik a trénerekkel egy kis esőért.

A pálya, bár éjjel-nappal locsolják, kemény, de azért elég nagy mezőnyök vesznek részt az egyes versenyekben.

Az eredmények lapunk zártáig ezek:

I. *Eladóverseny*. Díj 2000 korona. Táv 1600 méter. Ifj. *Dávid E. Ilonka*-ja (lov. *Neuhold*) első, *Hans Heling* második, *Gedacht* harmadik. Futottak még: *Adoma*, *Serenade*, *Biztos* és *Perlasz*. Tot. 10 : 78. Helyre 50 : 106, 110 és 178.

II. *Nyeretlen kétévesek eladóversenye*. Díj 2000 korona. Táv 1400 méter. *Schossberger L. Bogár*-ja (lov. *Bonta*) első, *Ortrud* második, *Csevek* harmadik. Futottak még: *Donáth*, *Epés*, *Garas* és *Polenta*. Tot. 10 : 30. Helyre 50 : 58, 56 és 56.

III. *Budai díj*. 6000 korona. Táv. 1600 méter. *Péchy A. Barbarossa II.*-je (lov. *Tarál*) első, *Mayor* második, *Csatt* harmadik. Futott még *Lili*. Tot. 10 : 12. Helyrefogadás 50 : 56 és 122.

NYILTTÉR. *)

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít **SOLT LAJOS** tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Fölvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk

KÖZGAZDASÁG.

A miskolci sörárpavásár. Miskolcra látogatottak: Ma reggel 9 órakor nyitotta meg **Miklós Ödön** orsz. képviselő, a Borsodmezei Gazdasági Egyesület elnöke, nagyszabású beszéddel Miskolcon a megyeház nagyertermében a **VI. országos sörárpavásárt.** A megnyitáson nagy közönség volt jelen. A földmívelésügyi kormányt **Bartos Andor** miniszteri titkár és **Bartók** gazdasági felügyelő képviselik. Borsodmezei képviselőjében **Tarnay** alispán van jelen, a kereskedelmi kamara részéről **Sugár** titkár. Jelen vannak még **Szentiványi** Árpád, **Putnok** Mór orsz. képviselők, **Liechtenstein** József, **Jekelfalussy** Andor stb. A vásár rendezésén **Vértessy** Tivadar egyleti titkár fáradozott. **Miklós Ödön** megnyitó beszédében utal a gazdasági kérdések fontosságára. A miskolci sörárpavásár immár intézménnyé fejlődött gazdasági életünkben, mely az árképződésre hatással van. Ezután megindult a forgalom. A vásárra bejelentettek kétszáznyolcvan vagon árpat és pedig Borsod, Abauj, Zemplén, Szabolcs, Gömör, Heves és Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyékből. A vásár iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik és külföldi vevők is jelentkeztek. Déli 11 óráig eladatott mintegy 200 vagon árpa 14 koronától 11 koronáig. Az árpa minősége sokkal gyönyögebb, mint tavaly, tulnyomóan hanna minőség. Délután a vásár 5 óráig folytatódik.

Szőlő- és borgazdasági felsőbb tanfolyam Budapesten. **Darányi** Ignác földmívelési miniszter a a székesfehérvárosban szervezett szőlő- és borgazdasági felsőbb tanfolyamon tanulók fölvételére pályázatot hirdet. A tanfolyam tartama egy év s november hóban veszi kezdetét. Ezt megelőzőleg a tanfolyamra felvettek esetleg kötelezetni fognak, hogy 4—6 hetet *gyakorlat* végeztet annál a *vincellériskolánál*, vagy azon az állami szőlőtelepen töltsenek, amelyhez e célból utaltatni fognak. A tanfolyamra olyan pályázók vétetnek fel, akik a magyarvári gazdasági akadémiát vagy valamelyik gazdasági tanintézetet jó sikerrel elvégezték. Kivételesen és megfélelően igazolt és indokolt esetekben szegényebb sorsu és kitűnő vagy jeles bizonyítványokkal rendelkező folyamodók egész vagy fél állami ösztöndíjban részesülnek. Egész ösztöndíj havonként 100 korona, félösztöndíj pedig havonként 50 korona. A földmívelési miniszterhez címzett pályázati kérvények legkésőbb szeptember hó 10-éig annak a gazdasági tanintézetnek (magyarvári gazdasági akadémiának) igazgatóságának nyújtandók be, amelytől a folyamodó végbizonyítványát nyerte.

Nők a méhészeti tanfolyamon. Nemcsak nemes szenvedély a méhészkedés, hanem ma már hasznos foglalkozás is, amely sok dolgot kezethet le magának. **Darányi** Ignác földmívelésügyi miniszter mindig azon volt, hogy a méhészkedést minél inkább terjeszsze és megkedveltesse a magyar néppel. Most augusztus 17-én *nők* számára nyitott meg tanfolyam a gödöllői méhészeti mintatelepen, ahol **Nagy** János méhészeti tanító tart előadásokat.

A székely ásványvizek jövője. A Székelyföld természeti kincsei között első helyet foglalnak el a híres nevezetes *székely ásványvizek*, amelyek busás jövedelemforrással szolgálhatnának, ha a világgiacon kelendőséget lehetne nekik szerezni. Erre tett most kísérletet a kereskedelmi miniszter támogatásával a magyar államvasutak igazgatósága, amely **Sándor** János székelyföldi kormánybiztos előterjesztésére a székely ásványvizek számára szállítási díjmérsékléseket eszközölt ki a *romániai államvasutakon*. A székely ásványvizek exportőrjei most Török- és Dél-

Oroszország piacait fogják a sikernek az eddiginél jóval nagyobb kilátásával, fölkeresni.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza elkelt 50.000 métermázsa 2 és fél állérral magasabb áron.

Készárúüzlet.

Uj-Buza:

Tiszavidéki: 1800 mm. 80 k. 7.825 korona, 1000 mm. 81 k. 7.75 korona, 200 mm. 81 k. 7.775 korona, 300 mm. 81.5 k. 7.80 korona, 100 mm. 81 k. 7.80 korona, 200 mm. 80.5 k. 7.675 korona, 2000 mm. 80 k. 7.80 korona, 300 mm. 80 k. 7.75 korona, 800 mm. 80 k. 7.80 korona, 300 mm. 80 k. 7.75 korona, 100 mm. 80 k. 7.70 korona, 100 mm. 79.8 k. 7.70 korona, 200 mm. 80 k. 7.70 korona, 200 mm. 80 k. 7.77 korona, 250 mm. 80 k. 7.775 korona, 500 mm. 79.5 k. 7.75 korona, 100 mm. 79.5 k. 7.75 korona, 500 mm. 79 k. 7.75 korona, 100 mm. 79.5 k. 7.70 korona, 150 mm. 79.5 k. 7.60 korona, 100 mm. 78.5 k. 7.60 korona, 200 mm. 79.8 k. 7.70 korona, 1000 mm. 79.5 k. 7.725 korona, 100 mm. 79 k. 7.70 korona, 100 mm. 79 k. 7.60 korona, 100 mm. 79 k. 7.70 korona, 100 mm. 79 k. 7.65 korona, 500 mm. 79 k. 7.70 korona, 200 mm. 79 k. 7.65 korona, 100 mm. 79 k. 7.70 korona, 200 mm. 78.5 k. 7.60 korona, 100 mm. 78.5 k. 7.60 korona, 300 mm. 78.5 k. 7.70 korona, 100 mm. 78.5 k. 7.60 korona, 130 mm. 78.5 k. 7.55 korona, 150 mm. 79 k. 7.55 korona, 150 mm. 78 k. 7.60 korona.

Pestmezevidéki: 300 mm. 80.5 k. 7.65 korona, 200 mm. 80.5 k. 7.075 korona, 250 mm. 79.5 k. 7.625 korona, 150 mm. 69.5 k. 7.675 korona, 100 mm. 79.5 k. 7.625 korona, 500 mm. 80 k. 7.575 korona, 100 mm. 79 k. 7.60 korona, 100 mm. 78.5 k. 7.60 korona, 400 mm. 78 k. 7.475 korona, 500 mm. 78 k. 7.675 korona, 300 mm. 77.5 k. 7.55 korona, 100 mm. 77.5 k. 7.50 korona.

Fejérmegyei: 250 mm. 76.5 k. 7.475 korona.
Makói: 1000 mm. 79.2 k. 7.80 korona, 2000 mm. 79 k. 7.80 korona, 700 mm. 79 k. 7.80 korona, 300 mm. 79 k. 7.80 korona.

Márosi: 3200 mm. 79 k. 7.65 korona.
Hartai: 1300 mm. 78.5 k. 7.65 korona.
D.-Földvári: 1300 mm. 78 k. 7.60 korona.
Konizsai: 5000 mm. 77.8 k. 7.65 korona.
Babítai: 5000 mm. 78.5 k. 7.625 korona.
Bánsági: 3000 mm. 78.5 k. 7.65 korona.
Felsőmagyarországi: 300 mm. 79 k. 7.55 kor., 100 mm. 77 k. 7.50 korona, 100 mm. 77.5 k. 7.50 korona.

Dunai: 1400 mm. 76.5 k. 7.35 korona.
Pancsovai: 500 mm. 76 k. 7.35 korona, 2600 mm. 76 k. 7.325 korona.

Raktáraru: 400 mm. 75.5 k. 7.30 korona.
O-Buza:
Tiszavidéki: 300 mm. 81 k. 7.90 korona, 100 mm. 80.5 k. 7.85 korona.

Pestvidéki: 100 mm. 80.7 k. 7.625 korona, 100 mm. 80.5 k. 7.625 korona, 100 mm. 80 k. 7.625 korona, 400 mm. 80 k. 7.625 korona, 200 mm. 79.5 k. 7.50 korona.
Bácskai: 300 mm. 75.5 k. 7.55 korona.

Rozs: 200 mm. 6.10 korona, 500 mm. 6.055 korona, 300 mm. 6.05 korona, 100 mm. 6.00 korona, 100 mm. 6.50 korona.

Árpa: 300 mm. 5.50 korona, 150 mm. 5.50 korona, 300 mm. 5.47 korona.

Zab (6-áru): 100 mm. 5.80 korona.
Zab (uj áru): 200 mm. 5.60 korona, 200 mm. 5.45 korona.

Érték-tőzsde.

Kedvezőbb belpolitikai hírekkel kapcsolatos külföldi magasabb jegyzésekre a forgalom megelégnült és az értékek javuló árfolyamokkal zárultak.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztérák hitel	642.—	641.50	642.—	—
Magyar hitel	707.—	707.50	707.75	—
4%) koronajáradék	97.60	97.675	97.675	—
Leszámitolóbank	439.—	439.—	439.—	—
Jelzálogbank részv.	498.—	498.—	498.—	—
Rimamurányi	442.—	441.—	441.—	—
Allamvasut	647.—	648.50	648.50	—
Városi villamos	292.—	292.—	292.—	—
Budapesti Közut	593.—	593.—	593.—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztérák hitelrészvény	642.—	—	—	—
Magyar hitelrészv.	707.50	—	—	—
4%) koronajáradék	97.675	—	—	—
Leszámitolóbank	439.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	498.—	—	—	—
Rimamurányi	441.—	—	—	—
Allamvasut	648.50	—	—	—
Városi villamos	292.—	—	—	—
Budapesti Közut	593.—	—	—	—

REGÉNY-CSARNOK.

Balkáni képek.

Közli: **Skender Bég.**
(Folytatás.)

Ez értesüléseink szerint Orlov gróf a következő titkos szerződést fogadtatta el Ausztriával: «1. Ausztria egyelőre megmarad semlegessége mellett s megelégszik a török határon összpontosítandó figyelő hadtestének felállításával.

2. Később azzal a követeléssel fog a porta elé állani, hogy Boszniát, Szerbiát és Kis-Oláhsországot, az e tartományokban duló belviszályok lecsendesítésének ürügye alatt megszállhassa.

3. Oroszország erre egész erejével ráveti magát az aldunai török hadak leverésére s ha ezt elérte, Ausztriát fogja közbenjáróul és békebi- ról felkérni.

4. Ha időközben az említett török tartományok területein elég magasra csapott a lázadás heve s eléggé megingatta a feloszlásig gyöngített török birodalmat, úgy Ausztria tetszése szerint igényt támaszthat a porta északnyugati birto- kaira, mint egykoron Galiciára, azon a címen, hogy Bosznia és Hercegovina tulajdonképpen amugy is a magyar korona törvényes örökség- nek részei».

Ime, állítólag ez a tartalma a titkos szerző- désnek s a jövő majd megmutatja, hogy mi igaz belőle.

De legyen bármiként, annyi tény, hogy Ausz- tria semlegessége is csak Oroszország javára szolgál s árt a nyugati hatalmak érdekeinek, amellet, hogy nyílt árulás a török birodalom ellen.

Ez a semlegesség Oroszországot abba a hely- zetbe segíti, hogy csapatait lengyel tartományai- ból kivonva, összes erejét az Aldunánál összpön- tosíthatja s így az excellenciád vezérlete alatt álló hadakra — tulnyomó számban lévén — döntő csapást mérhessen.

En azt tartom, hogy Törökország és Európa sokkal kedvezőbb helyzetben lenne, ha Ausztria nyíltan Oroszország pártjára állana, ahelyett, hogy álsemlégességben marad, mert így legalább a porta természetesen, biztos és legerősebb szövetségei a felázadt Itáliá, Magyarország és Lengyelország ez akadálytól menten, szabadon kö- vethetnek szívük hajlamát.

Oroszország és Ausztria mindaddig, amig az utóbbinak államaiban a mostanság uralkodó ál- lapotok tartanak, egy és ugyanazon elv szolgálá- tában egyesült két állam, egy közös ellenség gyanánt tekintendő.

Ime, ezekre voltam bátor excellenciád körül- tekintő figyelmét felhívni s egyben arra kérni, hogy a magas porta hűséges szolgálatában — kegyeskedjék a mi ügyünket is jóindulatulag tá- mogatni.

Mindig kész hive:

Klapka».

Türr ezredes Sumlában adta át Klapka leve- lét Omer pasának, ki a magyar emigránst a leg- nagyobb kitüntetéssel fogadta s mig környezeté- ben időzött, gyakran konferált vele, különösen az olaszországi viszonyokról.

Hogy Omer pasára nagy hatással voltak Klapka közlései, azt sok apró, sőt jelentéktelen körü- ménnyből is meg lehetett itélniök a táborában levő volt magyar tiszteknek, de legjobban jellemzi gondolkozását az a pár szó, amelyet egy magyar emigránstnak pár nappal Klapka levelének olva- sása után mondott:

— Azt hiszem — így szólt — Európa politi- kájában nemsokára meglepő fordulat következik be s akkor Magyarország lerázhhatja végleg a nyakáról az osztrák igát, amelyet négy év előtt nem sikerült elérnie. A Keletet két hatalmas szövetséges társ fogja féken tartani: az ozmán birodalom és Magyarország...

Vajha Omer pasa négy esztendő előtt is így gondolkozott volna!

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: **MAGYAR GYULA.**

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat

Sajátkészítményü férfiruha-áruház
férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám (az Udvari-kávéház mellett).

Előre haladt idény miatt leszállított árak.

A szabott ár minden darabon látható. A szabott ár minden darabon látható.
Dus választék fiu- és gyermekruhákban, piquet- és szövetmellényekben.

Kívánatra mintákat bérmentve küldök.

102

SZINHÁZAK.

Szerda, 1903. augusztus hó 26-án.

Népszínház.

Krecsányi Ignác színtársulatának közreműködésével:

Ejjeli menedékhely.

Jelenetek 4 felvonásban. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.

Szerbia.

160 színesen vetített képpel és 20 mozgófényképpel. Irta: Strausz Adolf dr. Kezdeté fél 8 órakor.

Fővárosi nyári színház.

Olteán Klotild kisasszony vendégjátékául:

Rigoletto.

Opera 4 felvonásban. Kezdeté fél 8 órakor.

Schoffola Ernő A ruggantagyártás meghonosítója

Budapest, VI., Andrásy-ut 2.
 Legjobb minőségű gummitömlők kerti feeskendezésre
 25
árjegyzék ingyen.

ŐS-BUDAVÁRA

Nyitva délután 6-tól reggelt 4 óráig.

Ma kedden **tündéri kivilágítás.**
 aug. 25-én

A nagy variété-színpadon fellépnek:

LITTLE PICH

az elérhetetlen karikatúra-kómikus, továbbá **MAX MORCELLI**, zeneutánczó, **HAFANEL** és **COLOMBEL**, francia duettisták, **GENNY-család**, különleges akrobaták, **PESCHKOFF-csoport**, orosz ének- és táncművészek, **MORCASCHANI**, **MISS RAVENSBERG**, stb.

FOLIES-COMIQUES

két új bohózat és **Steinhardt** az ő érdekes új szólószámaival. Pályahelyek az esti torlódás miatt előreválthatók. Belépődíj **60 fill.** Kedvezményes jegyek a városi tőzsdékben.

Magy. kir. államvasutak.

94.176/903. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére jövő 1904. évben szükséges lenolaj-kenőcs szállításának biztosítását óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező lenolaj-kenőcs szállítására vonatkozó részletes módozatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magyar kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A/III.) szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 78., II. em. 40. ajtószám) ingyen megkaphatók.

A szabályszerűen kiállított egykoronás m. kir. okmánybellelyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi szeptember hó 11-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen külsővel láttandó el:

«Ajánlat lenolaj-kenőcs szállítására 94.176/903. A/III. számhoz.»

Bánatpénzül az ajánlott lenolaj-kenőcs egy évi értékének 5%-a készpénz vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 10-iki déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett állítatnak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tétetett le, figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1903 augusztus hó.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Törlesztéses

kölcsönt!

Földbirtokra, házakra 4-65% mellett (töketörlesztéssel együtt) az érték 70%-ig. Közhivatalnokoknak 15 évi törlesztésre személyhitelt kezes nélkül katonai házassági óvadékra, továbbá minden hitelképes egyének leggyorsabb és discret lebonnyolítás mellett kiesszközöl. (Válaszbélyeg.)

Mellinger Oszkár

BUDAPEST, 145
 IV., Ujvilág-utca 33. szám.

Magyar kir. államvasutak.

103 651/1903. C/II.

Hirdetmény.

Keletnémet - magyar vasuti kötelék. (Kivételes díjszabás barnaszénbriquet szállítására.)

A Vasuti és közlekedési közlöny f. é. július hó 24-én megjelent 88. számában 103651/C II. szám alatt foglalt hirdetményben a nagy-szombat-petershauseni viszonylatra nézve közzétett díjtétel 165 fennigről 168 fennigre helyesbitendő.

A m. kir. államvasutak, a részec vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak.

128.390—C/II. sz.

Hirdetmény.

Délnémet-osztr.-magyar vasuti kötelék.

I. számú pótlék a kivételes gyümölcs-díjszabás VI. rész 2. füzetéhez.

Az 1902. évi január hó 1-től érvényes kivételes gyümölcs-díjszabás VI. rész 2. füzetéhez f. évi szept. hó 1-ével az I. sz. pótlék lép életbe, mely a fődíjszabás módosítását és kiegészítését, valamint Sabác állomás felvételét tartalmazza.

Ezen pótlék a fel- és kiadási vasutak igazgatóságainál díjtalanul megszerzhető.

Budapest, 1903 aug. 16.

A m. kir. állam. igazgatósága, a részec vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Rendkívül érdekes dráma

A LELKIISMERET

irta

Paul Anthelme.

Diszes kiadás 10 képpel igen finom papíroson.

Ára 2 korona. Ara 2 korona.

== A „Magyarság” olvasóinak 25% kedvezmény. ==

A dráma főhőse egy falusi plébános, ki a gyónási titok áldozata.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Orvosok ajánlják Szivák

Heddy-crème-jét,

a cosmetikai szerek ideálját.

Az egyetlen arc-crème, mely semmi-féle ártalmas szert nem tartalmaz.

Hatása csodás!

Már a legrövidebb használat után eltávolít szeplőt, májfoltot, bőr-atkát és pörsenéseket, megtisztítja az arcot napsütéstől, hamvassá teszi és késő aggkorig üde színben tartja.

Csodás hatásért kezeskedünk!

Egy tégely ára 1 kor. 50 fill. * Egy tégely ára 1 kor. 50 fill.

Kapható a magyarországi főraktárban:

Beck A. illatszerüzletében

Budapest, V. ker., Sétatér-utca 5. szám.

≡ Discret szétküldés utánvét mellett. ≡

A „HARISNYAKIRÁLY”-nál

BUDAPEST, VI. ker., Teréz-kürut 2. szám.

Kaphatók kizárólag az új divatu szürke nyíl harisnyák.

Párja 90 fillér, Párja 90 fillér

